

Jaarverslag 2010 - 2011

Katholieke Vereniging voor Oecumene

Athanasius en Willibrord

Jaarverslag van de
Katholieke Vereniging voor Oecumene
Athanasius en Willibrord

september 2010 – augustus 2011

DOELSTELLING

De Vereniging wil de Rooms-katholieke Kerk in Nederland dienen in het streven naar volledige gemeenschap tussen de Rooms-katholieke Kerk enerzijds en de Kerken van het Westen en de Oosterse Kerken anderzijds. Ervan overtuigd dat de eenheid van de Kerk een teken en een instrument is van de eenheid van de mensheid ondersteunt ze ook initiatieven die in het kader van de oecumenische beweging op nationaal, Europees en mondiaal niveau worden ontplooid (art. 2 van de Statuten).

Vanuit de rijke traditie van de Katholieke Kerk zet de Katholieke Vereniging voor Oecumene Athanasius en Willibrord zich in voor de oecumene in Nederland. Onder oecumene verstaan we de inzet van christenen en Kerken voor het herstel van de eenheid van de Kerk én voor de vele vormen van samenwerking die al tussen christenen uit verschillende tradities op cultureel en maatschappelijk gebied bestaan. De Vereniging handelt bij het uitvoeren van haar missie binnen de kaders van het *Oecumenisch Directorium* en de encycliek *Ut unum Sint*. Ze laat zich ook leiden door de *Charta Oecumenica*.

De Vereniging is ervan overtuigd dat eensgezindheid en samenwerking tussen christenen en Kerken nodig zijn voor een geloofwaardige verkondiging en beleving van het Evangelie in onze samenleving. Ze zet zich daarom met vele middelen zoals ontmoetingen, gezamenlijk gebed, dialoog, studie en uitwisseling in voor de groei en de verdieping van deze eensgezindheid en samenwerking tussen christenen en Kerken uit het Westers en het Oosters Christendom. De Vereniging beoogt hiermee tevens de maatschappelijke relevantie van het christelijk geloof voor de huidige cultuur en de dialoog met andere religieuze tradities duidelijker voor het voetlicht te plaatsen.

INHOUDSOPGAVE

1	Woord van de voorzitter	4
2	Activiteiten	6
2.1	Bijeenkomst in het kader van Taizé aan de Maas op 29 oktober 2010	6
2.2	Uitgave en Conferentie Een rijke oogst – de vruchten van de oecumenische dialoog	6
2.3	Projectgroep Doop(v)erkenning	7
2.4	Vorbereiding dialoog met de Evangelische Alliantie en de Verenigde Pinkster en Evangelie Gemeenten	8
2.5	Week van Gebed voor de Eenheid 2011	8
2.6	Bêt Drāshā - Oosters-christelijk Leerhuis	8
2.7	Didaskalíon – Oosters Christendom en cultuur	9
2.8	Adventsactie Caritas Irak ‘Kinderen een zorg’	10
2.9	Overige activiteiten	10
3	Willibrordzondag en de Zondag voor de Oosterse Kerken	11
3.1	Willibrordzondag – ‘Pelgrimage van vertrouwen – Taizé als inspiratie voor de eenheid van christenen’.	11
3.2	Zondag voor de Oosterse Kerken – ‘Samen Kerk – Levend Getuigenis’	12
4	Voorlichting en publiciteit	13
4.1	Overeen	13
4.2	Pokrof. Oosterse christenen, kerken en culturen	13
4.3	Websites	14
4.4	Elektronische nieuwsbrief	15
4.5	Perspectief. Digitaal Oecumenisch Theologisch Tijdschrift	15
4.6	Oecumene Online	15
5	Bestuurszaken	15
5.1	In memoriam	15
5.2	Beleidsplan 2012 - 2016	16
5.3	Samenstelling bestuur	16
5.4	In gesprek met de bisdomstaven	17
5.5	Vertegenwoordigingen	17
6	Personele aangelegenheden	17
7	Overzicht van lezingen en artikelen	18
7.1	Drs. L. van Leijsen	18
7.1.1	Artikelen	18
7.1.2	Cursussen, lezingen en interviews	18
7.2	Drs. G. van Dartel	19
8	Bestuur en commissies	20
9	Financiële verantwoording	22
9.1	Jaarrekening 2010	22
9.2	Beknopte Balans per 31-12-2010	23

1 WOORD VAN DE VOORZITTER

“Van huis uit ben ik katholiek” zegt iemand die nog niet alle wortels met het kerkelijk verleden verbroken heeft. Tegenwoordig hoor je ook: ik ben een “cultuur-christen”. In feite wordt daarmee gezegd: ik geloof niet in God, de Christus en de Kerk, maar de goede dingen van het christendom heb ik me wel eigen gemaakt. En er wordt nogal eens aan toegevoegd: je vindt veel van dat goede ook bij andere stromingen en bewegingen. Wanneer mensen zo gaan denken en nog een plaats zien voor oecumene, wat verstaan ze er dan onder?

De met Rome verbonden katholieke kerken en de Wereldraad van Kerken definiëren oecumene als ‘het streven naar de zichtbare eenheid van de Kerk van Christus’. Zij benadrukken dat Christus volgen en oecumenisch leven niet te scheiden zijn. Dit uitvoerig jaarverslag van de Katholieke Vereniging voor Oecumene wil laten zien dat onze vereniging leeft én toekomst heeft, juist omdat oecumene haar ideaal is.

Er is hard aan gewerkt. Tijdens de jaarvergadering van 2010 hebben de leden van de vereniging bestuur en medewerkers als een strenge richtlijn aangehouden dat er een sluitende begroting moet zijn en geen structureel tekort. Het bestuur zegde toe op de komende jaarvergadering een toekomstvisie op tafel te leggen. Het heeft ons heel wat hoofdbrekens gekost om daaraan te voldoen. Maar tijdens de komende jaarvergadering zal het beleidsplan voor de komende vijf jaar ter goedkeuring worden aangeboden.

Naast onze jaarlijks terugkerende kernactiviteiten hebben we een paar opvallende projecten kunnen realiseren. Drie wil ik niet onvermeld laten:

- a We hebben de Nederlandse vertaling en uitgave van het boek van Walter kardinaal Kasper “Een rijke

*H.Th.M.
van Doorn*

oogst” verzorgd in samenwerking met de uitgeverij van de abdij van Berne. Het werd gepresenteerd tijdens een druk bezocht symposium in de Universiteitsbibliotheek van Utrecht.

- b Op verzoek van de landelijke raad van kerken heeft de vereniging in de persoon van Geert van Dartel een substantiële bijdrage geleverd aan de projectgroep doop(v)erkenning.
- c Het bestuur wilde graag weten hoe de bisschoppen het werk van de vereniging waarderen en welke mogelijkheden en kansen er voor onze vereniging op diocesaan niveau zijn. Om daar achter te komen zijn directeur en voorzitter op bezoek gegaan bij de verschillende bisschoppen en hun gedelegeerden. De gesprekken waren open en hartelijk. Wij hebben benadrukt dat we ons allereerst richten op de katholieke gemeenschap in ons land om daarbinnen de oecumenische geest te versterken. Oecumenische vorming van het kader is daarbij onontbeerlijk.

Dit jaarverslag laat zien dat het meeste werk verricht wordt door de medewerk(st)ers. Onze vereniging staat of valt met de kwaliteit van dat team. Daarin willen we blijven investeren. Ook doen we graag een beroep op de leden van de vereniging om initiatieven te ondernemen en mederk(st)ers en bestuur van dienst te zijn. Heel concreet denk ik daarbij aan de beide oecumenezondagen (Oosterse Kerken en Willibrordzondag) en de bidweek om eenheid. Bij de vorming van nieuwe parochies of parochieverbanden dreigen bestaande oecumenische activiteiten uit beeld raken. We hopen dat de leden in hun kerkgemeenschappen daarop willen toezien. Vanzelfsprekend zijn medewerkers en bestuursleden bereid u ook te helpen wanneer u oecumene op plaatselijk vlak wilt versterken.

Je hebt cultuur-christenen en oecumene-christenen. Cultuur-christenen willen het goede behouden dat christenen en andere weldenkende medemensen hen hebben overgeleverd. Oecumene-christenen willen dat ook. Zij verkennen kritisch wat er in de loop der tijden aan goeds verzameld is en willen dat met alle christenen gebruiken als bouwstenen voor de toekomst. Wat hen daarenboven kenmerkt is: zij luisteren naar een Stem die in het evangelie van Jezus richtingwijzend is. Zij geloven in de komst van het Rijk van God. Oecumene is daarbij onontbeerlijk, want "als een gemeenschap innerlijk verdeeld is, zal die gemeenschap niet kunnen standhouden" (Mc 3,25).

Priester H.Th.M.van Doorn, *voorzitter*

Team KVO vlnr: Leo van Leijzen, Mirella van Herp en Geert van Dartel

2 ACTIVITEITEN

2.1 Bijeenkomst in het kader van Taizé aan de Maas op 29 oktober 2010

De Europese jongerenbijeenkomst van Taizé van 28 tot 31 december 2010 was één van de oecumenische hoogtepunten van het afgelopen jaar. Het initiatief ging uit van de Rooms-katholieke Kerk en de Protestantse Kerk in Nederland en werd ondersteund door de Raad van Kerken. Meer dan 30.000 jongeren kwamen eind december naar Rotterdam voor een inspirerend programma dat niet alleen centraal in Ahoy maar vooral ook in de gastkerken (katholiek en protestant) plaatsvond.

Het thema van Willibrordzondag en de jaarlijkse studiemiddag, die op 29 oktober gehouden werd in 's-Hertogenbosch, stonden in het teken van de jongerenbijeenkomst. De studiemiddag werd georganiseerd in samenwerking met de Raad van Kerken en met de jongerenorganisaties Jong Katholiek en JOP.

Voor een volle zaal sprak broeder Sebastien over de visie van Taizé op oecumene. De laatste jaren is de gemeenschap minder expliciet met de oecumene bezig dan eerder. Taizé heeft twee centrale aandachtspunten: jongeren en solidariteit met de armen. Op beide gebieden wordt de oecumenische verbondenheid geleefd. De gemeenschap respecteert de opvattingen en regelingen die iedere kerk ten aanzien van de oecumenische samenwerking heeft ontwikkeld.

Studentenpastor Rein Veenboer sprak over Taizé en oecumene in de ervaring van jongeren. "Taizé neemt binnen de oecumene een bijzondere plaats in. Het vormt een ontmoetingsplaats van gelovigen van verschillende kerken. Het is geen alternatief voor een bestaande kerk, maar een plaats van rust en bezinning. De grondwoorden die in Taizé vaak worden uitgesproken zijn herkenbaar: vreugde, vertrouwen, gemeenschap, eenvoud, verzoening, pelgrimage, bron. Door wat met deze woorden wordt aangeduid kan een verblijf in Taizé een persoon-

lijke ervaring én een oecumenische ervaring zijn. Iedere bezoeker van Taizé heeft een eigen ervaring. Er is geen opgelegd Taizé-geloof. Taizé biedt geen eigen leer om zich te onderscheiden. Jongeren nemen een oecumenische gezindheid mee naar de plaats waarheen ze terugkeren en de nieuwe terreinen waarop ze zich begeven. Dat kan in de kerkelijke gemeenschap zijn, maar ook op de plaats waar ze wonen, studeren en werken. Die oecumenische gezindheid is niet alleen afkomstig van Taizé, maar er wel sterk door gevoed."

Veel indruk maakten de getuigenissen van twee jonge vrouwen over de betekenis van Taizé voor hun geloofsontwikkeling. Uit beide verhalen werd duidelijk hoe vruchtbaar de ontmoeting in en met Taizé is geweest. De lezingen van deze studiemiddag werden voor zover beschikbaar gepubliceerd in het tijdschrift *Perspectief* nr. 10, december 2010.

2.2 Uitgave en Conferentie Een rijke oogst – de vruchten van de oecumenische dialoog

In het kader van Refo500 nam de vereniging het initiatief tot de Nederlandse uitgave van *Harvesting the Fruits*. In dit boek wordt een overzicht gegeven van de resultaten van de oecumenische dialogen die de Rooms-katholieke Kerk sinds het midden van de jaren zestig voert met de Evangelisch-Lutherse Wereldfederatie, de Anglicaanse Gemeenschap, de Wereld Bond van Gereformeerde Kerken en de Methodistische Wereldbond. Voor de vertaling en de organisatie van een conferentie verwierf de vereniging projectsubsidies. De studie werd vertaald door dr. A. van Eijk en uitgegeven door uitgeverij Berne in samenwerking met de Katholieke Vereniging voor Oecumene. Het eerste exemplaar werd op 11 mei 2011 aangeboden aan de bisschop-referent voor Oecumene, mgr. Jan van Burgsteden s.s.s. Het boek werd op de vergadering van 8 juni 2011 aangeboden aan de vertegenwoordigers van de lidkerken van de Raad van Kerken.

*Aanbieding van "Een rijke oogst"
vlnr: H. van Doorn, mgr. J. van Burgsteden
en uitgever Joost Jansen*

In samenwerking met de Faculteit Katholieke Theologie en de Protestantse Theologische Universiteit organiseerde de vereniging op 16 juni 2011 een symposium rondom dit boek. Er namen ruim tachtig mensen aan deel. Het symposium werd geopend door de voorzitter van de vereniging, H. van Doorn. Zes katholieke en protestantse theologen uit Nederland en Vlaanderen lieten hun licht schijnen over bepaalde aspecten die in deze studie aan de orde komen. Aan het einde van het symposium sprak mgr. dr. G. de Korte een woord van hoop over de toekomst van oecumene in Nederland. Alle teksten van het symposium worden gepubliceerd in het tijdschrift *Perspectief* nr. 13, september 2011.

2.3 Projectgroep Doop(v)erkenning

In maart 2009 stelde de Raad van Kerken in Nederland de projectgroep Doop(v)erkenning in met als taak een stimulans te geven aan de verbreding en verdieping van de dooperkenning tussen de kerken. In de projectgroep namen tien leden zitting, afkomstig uit de diverse kerkelijke tradities. De Katholieke Vereniging voor Oecumene nam het secretariaat van deze projectgroep op zich. Daarvoor werd projectfinanciering verworven.

In dit werkjaar werd het werk van de projectgroep voorlopig afgerond met een rapportage aan de Raad van Kerken. Deze rapportage bestaat uit een kort verslag van de werkzaamheden en twee verklaringen. Verklaring 1 is een gemeenschappelijke verklaring van kerken in Nederland over de doop. De kerken die deze verklaring ondertekenen erkennen iedere doop die in

geloof en in gehoorzaamheid aan de opdracht van Jezus is voltrokken in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, en die, binnen de betrokken gemeenschap en volgens de aldaar geldende regels, is bediend met water. De aldus voltrokken doop is eenmalig en onherhaalbaar. Verklaring 2 brengt de toenadering tot uitdrukking tussen kerken die de kinderdoop praktiseren en kerken die uitsluitend de doop op belijdenis erkennen.

De rapportage van de projectgroep is aangenomen door de Raad van Kerken en aangeboden aan alle bij het proces betrokken kerkgenootschappen. De reacties van de kerken worden in de herfst verwacht. Als er bij de kerken voldoende steun is voor beide verklaringen zullen deze op een feestelijke bijeenkomst tijdens de Week van Gebed voor de Eenheid worden ondertekend.

2.4 Voorbereiding dialoog met de Evangelische Alliantie en de Verenigde Pinkster en Evangelie Gemeenten

Op initiatief van de bisschop-referent voor Oecumene, mgr. J. van Burgsteden s.s.s., gingen in november 2010 twee voorbereidingscommissies van start met de opdracht een voorstel te maken voor een officiële dialoog tussen de Rooms-katholieke Kerk, de Evangelische Alliantie en de Verenigde Pinkster- en Evangelie-gemeenten. In dit traject werkt de vereniging nauw samen met de beleidscommissie voor oecumene. De vereniging verzorgt het secretariaat van de voorbereidingscommissie voor de dialoog met de Evangelische Alliantie. Ook bestuurslid dr. B. Hegge is lid van één van de commissies. Voor het einde van 2011 zullen beide commissies hun werkzaamheden afronden.

2.5 Week van Gebed voor de Eenheid 2011

De teksten voor de Week van Gebed 2011 waren voorbereid door de kerken in Jeruzalem. De secretaris van de

vereniging is tevens secretaris van de projectgroep van de Raad van Kerken die de vertalingen voorbereidt en nauw betrokken bij de voorbereiding van de openingsdienst. Op zijn voorstel vond de openingsdienst van de Week van Gebed op 16 januari 2011 plaats in de Syrisch-orthodoxe Kerk van Amsterdam. Aan de voorbereiding van deze goed bezochte dienst waarin de Syrisch-orthodoxe bisschop Mor Polycarpus voorging leverde de medewerker Oosters Christendom, drs. L. van Leijsen, een belangrijke bijdrage.

2.6 Bêt Drāshā - Oosters-christelijk Leerhuis

Bêt Drāshā is het Oosters christelijk Leerhuis dat de Katholieke Vereniging voor Oecumene en de Protestantse Kerkengemeenschap 's-Hertogenbosch samen organiseren. Bêt Drāshā is niet alleen organisatorisch een oecumenisch initiatief, maar ook inhoudelijk: het wil de oosterse christelijke wortels toegankelijk maken die tot het gemeenschappelijke erfgoed van *alle* christelijke tradities behoren. Opzet is steeds het bieden van teksten uit de diverse tradities, ze thuis lezen, op de avond nog een keer hardop lezen, ze toelichten om dan aan de hand van deze teksten te komen tot een geloofsgesprek. Dit Bêt Drāshā – Oosters christelijk Leerhuis ging in het seizoen 2010-'11 een 'tussenseizoen' in. Dat was een om financiële redenen enigszins ingekorte leergang die – in tegenstelling tot de eerdere drie leergangen – alleen de eerste helft van het seizoen omvatte.

Ds Paul van de Waal (predikant krijgsmacht) en ds Alice Bremmer (geestelijk verzorger in de ouderenzorg) maakten deel uit van het Bêt Drāshā-team namens de Protestantse Kerkengemeenschap, coördinator drs. Leo van Leijsen namens de Katholieke Vereniging voor Oecumene. Zij waren de inleiders en gespreksleiders op de avonden zelf. Mevrouw Aline Verbaas, ouderlinge van de Protestantse Gemeente van de Lambertuskerk in Vught, gaf haar organisatorische ondersteuning aan het leerhuis. Ds Alice Bremmer nam bij het afsluiten het vierde Bêt

Drāshā-seizoen afscheid van het team, omdat zij aan het begin van het nieuwe kalender jaar naast haar werk aan een nieuwe studie begon. Mevrouw Bremmer had drie seizoenen deel uitmaakt van het Bēt Drāshā-team. Er is veel waardering voor wat zij als persoon maar ook vanuit haar kundigheid voor Bēt Drāshā heeft betekend.

Het Oosters christelijk Leerhuis vond plaats in het Franciscushuis van de paters Kapucijnen aan de Van der Does de Willeboissingel 11 te 's-Hertogenbosch. De bijeenkomsten van tweeënhal uur waren op vier donderdagavonden: 30 september, 21 oktober, 18 november en 9 december 2010. Er waren iets meer dan 30 inschrijvingen. De deelnemers waren van verschillende religieuze achtergrond: o.a. oosters-orthodox, PKN, oriëntaals-orthodox, doopsgezind, rooms-katholiek.

Deze leergang had als titel «Tussen de Tijden. Oerteksten uit het oosters christendom, van orthodox tot 'ketter's'». Er werden van de oudste tijd van het christendom teksten gelezen die mensen van nu wellicht ook konden raken. De vier avonden waren gecentreerd rond vier personages die net als toen ook nu nog van zich laten spreken: Jezus; de apostel Thomas; Maria; en Maria Magdalena. Teksten rond deze personen waren zorgvuldig geselecteerd uit apocriefe evangelies, vroegchristelijke auteurs en oude hymnen van het Oosten. Daarbij werd ook gekeken naar de plaats van deze bijbelse figuren in het Nieuwe Testament zelf en naar wat de getuigenissen over hen zouden kunnen betekenen anno 2010.

Op zondag 21 november bracht Bēt Drāshā een bezoek aan de Russisch-orthodoxe parochie van de Heilige Profeet Elias te St. Hubert (N.-Br.). Men maakte 's ochtends de Nederlandstalige Goddelijke Liturgie mee van het Feest van de Intrede van de Moeder Gods; dit thema was een van de onderwerpen geweest op de Leerhuisavonden. Bēt Drāshā werd gastvrij ontvangen door de parochie onder de geestelijke leiding van haar rector, vader Boris (Chapchal). Na de liturgie was er een apape-

maaltijd en een gesprek met vader Boris. 's Middags werd in het nabijgelegen Esdonk (Gemert) een boeiend bezoek gebracht aan de kapel die is toegewijd aan Maria Magdalena, een van de behandelde personen van deze leergang.

2.7 Didaskalíon – Oosters Christendom en cultuur

“Didaskalíon. Oosters christendom en cultuur” is een samenwerkingsverband van de A.A. Brediusstichting te Hernen en de Katholieke Vereniging voor Oecumene. In Kasteel Hernen vinden ook de bijeenkomsten plaats, tijdens de namiddag; mevr. drs. Victoria van Aalst van de Brediusstichting behartigt de organisatie plus de gespreksleiding en drs. Leo van Leijssen verzorgt de inleidingen. Voorjaar 2011 met zijn vier bijeenkomsten was experiment. De gebruikte methode staat zeer dicht bij die van Bēt Drāshā (voorbereiden, lezen, toelichten, dialoog), zij het dat hier het element ‘cultuur’ meer naar voren wordt gehaald. De naam Didaskalíon is ‘gestolen’ van de beroemde Catechetenschool in het Egyptische Alexandrië uit de vroege tijd van het christendom. Wat men daar in het groot deed: reflecteren op het kruispunt van christendom en cultuur, doet het Didaskalíon te Hernen heel in het klein. En dit vanuit het bewustzijn dat heel onze westerse cultuur, of men nu christelijk gelovig is of niet, doordrenkt is van christendom. Dit christendom heeft oorspronkelijk in het Oosten zijn ontstaan gekregen. De huidige christenen van het oosten, over wie doorgaans zo weinig bekend is, hoewel ze erflaters zijn van onze beschaving, bestaan nog altijd. Didaskalíon gaat op zoek naar die oosterse christelijke bronnen van beschaving en spiritualiteit en legt verbanden tussen verleden en heden en tussen ‘daar’ en hier. Didaskalíon biedt aan de Katholieke Vereniging voor Oecumene de mogelijkheid om de thema’s van Bēt Drāshā in Den Bosch ook in een andere context en vanuit een iets andere insteek vruchtbaar te maken. Zo her-

bergde de titel 'Apocriefe evangeliën en vroegchristelijke geschriften. Oosterse bronnen van beschaving en spiritualiteit' het voor het voetlicht halen van dezelfde personen als in Bêt Drâshâ Najaar 2010: Jezus, Maria, Thomas, Maria Magdalena. De bijeenkomsten vonden plaats op de vrijdagmiddagen 18 februari, 18 maart, 15 april en 20 mei 2011. Zo'n twintig mensen namen deel, onder wie orthodoxen, PKN, remonstranten en rooms-katholieken. Het was een geslaagd experiment, zodat in het voorjaar 2012 een tweede leergang van Didaskalíon van staart zal gaan in Hernen.

2.8 Adventsactie Caritas Irak 'Kinderen een zorg'

Het initiatief van de vereniging om een hulpactie te voeren voor het werk van Caritas Irak vond gehoor bij de Bisschoppelijke Adventsactie. In overleg met Caritas Irak werd een project ingediend op het gebied van de zorg voor kinderen met een beperking. Op zondagmiddag 28 november was Leo van Leijssen aanwezig bij de aftrap van de Adventsactie nieuwe stijl te 's-Gravenhage en vertelde hij kort over de situatie van de christenen in Irak en over het project aldaar van Caritas Irak dat de Katholieke Vereniging voor Oecumene had aangedragen. Veel parochies hebben voor dit project 'Kinderen een zorg' bijgedragen. In mei 2011 kon een bedrag van USD 15.500,— worden overgeboekt naar Caritas Irak.

2.9 Overige activiteiten

Op 18 oktober 2010 vond op initiatief van de Faculteit Katholieke Theologie en de priesterseminaries op Dijn-selburg een symposium plaats over de geestelijke erfenis van paus Johannes Paulus II. Bestuurslid dr. C. van Vliet leidde een workshop over de visie van paus Johan-

nes Paulus II op oecumene, G. van Dartel verzorgde een workshop over de visie van paus Johannes Paulus II op de Oosterse Kerken. De bijdragen werden in 2010 gepubliceerd in de symposiumbundel.¹

De Katholieke Vereniging voor Oecumene was behalve bij het bezoek van paus Shenouda III aan Nederland op 23 oktober (zie 5.5) ook aanwezig op het openingssymposium van ACEOT (Amsterdam Center for Eastern Orthodox Theology) aan de Vrije Universiteit (Amsterdam) op donderdag 21 oktober, op de jubileumbijeenkomst van de paters Assumptionisten rond hun stichter D'Alzon en het christelijke Oosten op kasteel Stapelen te Boxtel op vrijdag 19 november en op het twintigjarig jubileum van het Instituut voor Oosters Christendom te Nijmegen op donderdag 17 maart. Verder nam het deel aan het overleg te Hernen op zaterdag 9 oktober 2010 waarop instellingen die in Nederland iets met oosters christendom te maken hebben bijeenkwamen, met als doel de krachten te bundelen. Op zaterdag 13 november nam drs. Leo van Leijssen deel aan de grote protestdemonstratie te Brussel tegen de aanslagen op christenen in Irak. 's Morgens bezocht hij de Bulgaars-orthodoxe kerk in Den Haag en maakte hij kennis met de priester en de gelovigen van de parochie.

De Katholieke Vereniging voor Oecumene was ook aanwezig bij de ontmoeting op 5 november op de protestantse Theologische Faculteit van Utrecht met prof. Sava Viorel, hoogleraar liturgie aan en rector van de orthodoxe Theologische Faculteit van Iasi in Roemenië. Ze was ook aanwezig bij zowel de persbijeenkomst als de daaropvolgende opening van de tentoonstelling 'Ongekende Schoonheid - **Ikonen** uit **Macedonië**' in het Catharijnenconvent te Utrecht op dinsdag 8 februari.

¹ Dr. Kees van Vliet, *Communio plena en communio non plena. Johannes Paulus II en de oecumene met kerken en kerkelijke gemeenschappen in het Westen*, pag 31-46 en drs. Geert van Dartel, *Johannes Paulus II en de Oosterse Kerken*, pag. 47-58 in: *De geestelijke erfenis van paus Johannes Paulus II*, Adelbert Denaux en Marcel Poorthuis (red.), Theologische Perspectieven nr. 6, 2VM 2011

Op woensdag 25 mei nam Leo van Leijsen deel aan de infomiddag 'Christenen in het Midden-Oosten: hebben ze nog een toekomst?' aan de Theologische Faculteit te Leuven (België).

Er waren verder vanuit de Katholieke Vereniging voor Oecumene contacten met Russisch-orthodoxen, Syrisch-orthodoxen, Eritrees-orthodoxen, Koptisch-orthodoxen en andere oosterse christenen.

Op vrijdag 24 juni namen voorzitter Henk van Doorn, Geert van Dartel en Leo van Leijsen deel aan de Kerkennacht te Utrecht. De Katholieke Vereniging voor Oecumene stond met een stand in het Museum Catharijneconvent temidden van andere kerkelijke en oecumenische organisaties uit Utrecht e.o.

3 WILLIBRORDZONDAG EN DE ZONDAG VOOR DE OOSTERSE KERKEN

3.1 Willibrordzondag – 'Pelgrimage van vertrouwen – Taizé als inspiratie voor de eenheid van christenen'.

Willibrordzondag 2010 stond in het teken van de voorbereiding op de Europese jongerenbijeenkomst van Taizé in Rotterdam. Het doel was om de aandacht van parochies en oecumenische groepen te vestigen op de visie van de gemeenschap van Taizé op oecumenische ontmoeting en samenwerking. De oecumenische ervaring van Taizé is een bemoedigend en inspirerend voorbeeld.

Op de poster heeft de icoon van Jezus en Menas een centrale plaats. Rondom deze vriendschapsicoon die

voor Taizé bijzondere betekenis heeft werden foto's geplaatst van jongeren in Taizé. Drs. L. van Leijsen schreef een toelichting op de betekenis van deze icoon voor Taizé. Mw. drs. E. Rommens stelde een Taizé-gebedsdienst samen waarmee de studiedag op 29 oktober werd geopend. Preekschetsen werden gemaakt door drs. H. Berflo en drs. G. van Dartel.

De opbrengst van de collecte op Willibrordzondag bedroeg in 2010 €28.030,—. Dat was iets hoger dan opbrengst van €26.212,— in 2009. Een analyse van de cijfers leert dat de meeste collectebijdragen uit het aartsbisdom Utrecht komen. In overleg met de gedelegeerden voor oecumene van de bisdommen wordt gezocht naar wegen om te bevorderen dat de collecte voor het oecumenisch werk van de vereniging in alle bisdommen beter gehouden wordt.

3.2 Zondag voor de Oosterse Kerken – ‘Samen Kerk – Levend Getuigenis’

In oktober 2010 werd in Rome onder het motto *Communio en Getuigenis* een bijzondere bisschoppensynode over de christenen in het Midden Oosten gehouden. Hun positie is in de afgelopen decennia ernstig verslechterd. Veel christenen uit het Midden Oosten zijn hun land ontvlucht. In West-Europa en de Verenigde Staten bestaan inmiddels bloeiende oriëntaalse christengemeenschappen. Ook in Nederland. Maar in hun landen van herkomst vormen de christenen in toenemende mate een bedreigde minderheid.

Op de Zondag voor de Oosterse Kerken werd onder het motto ‘Samen Kerk, Levend Getuigenis’ de blik gericht op de moeilijke en vaak bedreigde positie van de christelijke minderheden in het Midden-Oosten. Drs. Leo van

Leijsen berichtte erover in meerdere artikelen in het communicatieblad *Overeen* en in *Pokrof*. Ook de liturgische suggesties, preekschets en voorbede werden door hem samengesteld.

De vereniging onderhoudt al vele jaren contact met het Centrum voor Ontwikkeling en Maatschappelijke Dienstverlening van de Koptisch-orthodoxe Kerk, gevestigd in Cairo. Het is een initiatief van bisschop Tadros van Port Said, in samenwerking met twee andere Koptisch-orthodoxe bisdommen. Het bestuur van de vereniging besloot om de collecteopbrengst van deze zondag te bestemmen voor een trainingsprogramma van dit centrum.

De Kopten voelen zich als christelijke minderheid in een overwegende moslimsamenleving onderdrukt. Dit belemmert hen in hun maatschappelijke betrokkenheid.

De *Training in Positief Creatief Denken* is een relatief nieuw idee, dat een paar jaar geleden door DSSA werd opgezet. In een verslag schreef directeur Sara Nakhla: “Training in positief denken bood de onderdrukten de mogelijkheid om positief en creatief te denken ten einde de ander te accepteren en aan de situatie te werken ten behoeve van een beter klimaat en betere relaties in onze samenleving, Egypte, ons land. Training in positief denken kan misschien de *brain drain* terugdringen, die in het bijzonder groeit door de economische en financiële spanning.” (DSSA, 2010).

Het project werd ook voorgelegd aan Cordaid. Cordaid besloot de opbrengst van de collecte in de parochies te verdubbelen. De opbrengst voor het project bedroeg €7.500,—. Dankzij de verdubbeling

door Cordaid kon eind augustus € 15.000,— naar het Centrum voor Ontwikkeling en Maatschappelijke Dienstverlening worden overgemaakt.

4 VOORLICHTING EN PUBLICITEIT

4.1 Overeen

Het communicatieblad Overeen verschijnt twee maal per jaar. Het wordt toegestuurd aan leden, donateurs en parochies en had in 2010 een oplage van 9.000 exemplaren. De redactie wordt gevormd door de medewerkers van de Vereniging.

Het septembernummer 2010 was voor de helft gewijd aan Taizé. Gepubliceerd werd onder andere een artikel van mgr. G. Daucourt, bisschop van Nanterre, over de inspiratie en inzet van frère Roger. Ds. E. Scheenstra schreef over Taizé als inspiratiebron voor de plaatselijke oecumene. Verder werd in dit nummer twee recensies opgenomen: Dr. J. Kronenburg schreef een recensie van *Harvesting the Fruits*; dr. H. Arts besprak het handboek Justitiepastoraat.

Het zwaartepunt van aprilnummer 2011 lag op het thema van de Zondag van de Oosterse Kerken. Drs. L. van Leijssen leidde het thema in en ging in vier vensters in op de positie van christenen in Irak, Egypte, Israël en de Palestijnse Gebieden en Syrië. Verder vinden we in dit nummer een terugblik op de bijeenkomst Taizé aan de Maas, een in memoriam over Anton Houtepen en een aankondiging van de Nederlandse uitgave van *Harvesting the Fruits*.

4.2 Pokrof. Oosterse christenen, kerken en culturen

Pokrof is het enige Nederlandstalig tijdschrift in Nederland dat zich bezighoudt met Oosterse Kerken. Het tijdschrift heeft overigens ook lezers in Vlaanderen. Het tijdschrift wil informatie bieden over 'oosterse christe-

Samen kerk, levend getuigenis Christenen in het Midden-Oosten

door Leo van Leijssen

Het Midden-Oosten strekt zich uit van Turkije tot Jemen en van Egypte tot Iran. Al die landen hebben een islamitische meerderheid, behalve Israël. Er bestaat een minderheid van christenen tussen 1% en 10%. Hun situatie is in elk land verschillend, maar heeft één overeenkomst: ze is zelden onproblematisch. De katholieke bisschoppensynode oktober jl. te Rome, speciaal hiertoe bijeengeroepen, gaf nieuwe aanzetten om de problemen aan te pakken. Titel van de synode was 'Communio en Getuigenis', verwijzend naar Handelingen 4: 32-33.

In deze lijn van vernieuwende initiatieven vraagt de Katholieke Vereniging voor Oecumene op de Zondag voor de Oosterse Kerken (22 mei) aandacht voor de 'Christenen van het Midden-Oosten'. Ons motto: 'Samen kerk, levend getuigenis'. Dat is de synodale titel in 'vervaling'.

Oosters. En westers...

De meeste christenen in het Midden-Oosten horen tot een oosterse kerk. Er zijn minstens drie confessionele groepen van oosterse snit, los van Rome. Ze hebben een in de Oost geworteld spiritualiteit. Sommigen spreken Aramese, de taal van Jezus. In de geschiedenis zijn sommigen van deze oosterse christenen de band met Rome aangegaan, maar hebben hun oosterse karakter behouden. Wie noemen ze wel getuimelden. Er zijn ook christenen van westerse traditie: de rooms-katholieke kerk en kleine protestantse kerken. Al sinds de 5^e eeuw is er verdeeldheid tussen de kerken in het Midden-Oosten als gevolg van theologische ruzies. Gelukkig proberen tegenwoordig al deze kerken zoveel mogelijk samen te werken, met vallen en opstaan.

Lotsverbondenheid

Vaak treft hen het lot van opgegeld vreemdelingschap. Oosterse gemeen-

schappen zijn er al aanwezig vanaf de 2^e eeuw, nog voor de komst van de islam (7^e eeuw), zoals de Kopten in Egypte en de Assyrische christenen in Irak. Al eeuwen worden christenen in het Midden-Oosten in tijden van crisis geassocieerd met westerlijker geslagen christelijke suprematie, ook als er geen enkele aanleiding toe is; suprematie die meestal als vijand van de islam werden beschouwd: Byzantium, de kruisvaarders, het litse en Franse kolonialisme; het Amerika van Bush. Christenen worden door een gedeelte van hun moslimlandgenoten tot 'buitenstaanders' geïdentificeerd - soms letterlijk, zie de bomanslagen op kerkegebouwen in Egypte en Irak in 2010 en 2011. Bedoeld om christenen die al bijna 2000 jaar in het gebied woont te verdrijven.

Vervolg?

Ze worden dus keihard vervolgd? Die voorstellingswijze zou koren zijn op de molen van bevooroordeelde islam-critici. Want gelukkig is de situatie niet in ieder land zo bar en boos (zie landenvensters pp 3-4). Ook zijn niet alle problemen religieus van aard en ze worden ook niet altijd in de verhouding met de islam. Er zit vaak een flinke scheut politiek in. Kijken we naar de situatie van de christelijke Palestijnen in Israël en de Palestijnse

Inhoudsopgave

■ Pag. 1-2
Zondag Oosterse Kerken
vraagt aandacht voor christe-
nen in het Midden Oosten

■ Pag. 3-4
Vier vensters op het
Midden-Oosten
Irak, Egypte, Israël -
Palestina, Syrië

■ Pag. 5
Eliso Woortman
bikt terug op de jongeren
bijeenkomst Taizé aan de
Maas

■ Pag. 6
In memoriam Anton
Houtepen
Denker en visionair van de
oecumenische beweging

■ Pag. 7
Een rijke oogst
Vereniging organiseert sym-
posium over resultaten van
oecumenische dialogen van
laatste veertig jaar

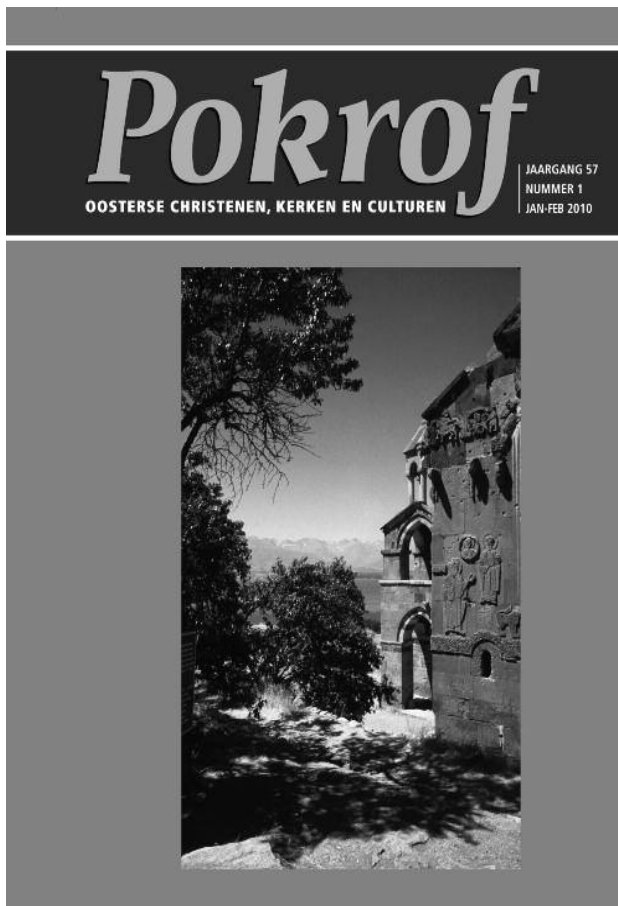

■ Pag. 8
Project Kapilush
Orthodoxe Kerk in
Egypte
trainingsprogra-
ma in positief en creatief
denken.

1 • Overeen APRIL 2011

nen, kerken en culturen' op een laagdrempelige en attractieve wijze
Hoofdredacteur is drs. Dolf Langerhuizen, die een oecumenisch samengestelde redactie (katholiek, protestant, orthodox) voorziet en de grote lijn van het tijdschrift vasthoudt. Redactiesecretaris van Pokrof is de medewerker voor oosterse kerken van de Katholieke Vereniging voor Oecumene. Het redactiesecretariaat verzorgt de

voorbereiding en verslaggeving van de vergaderingen, vraagt de auteurs, redigeert en behartigt het schrijven van de redactioneeltes en de Korte Berichten, het samenstellen van de liturgische agenda, de covers alsmede de foto's met bijschriften. Het secretariaat van de Katholieke Vereniging voor Oecumene organiseert de verzending van Pokrof. Bijzondere aandacht kreeg in dit seizoen de abonneewerving. Als experiment is het tijds-

pad van de uitgave van de vijf edities die per jaar uitkomen om praktische redenen in 2011 enigszins veranderd. In Pokrof van september 2010 tot en met augustus 2011 werd er veel aandacht besteed aan kerkvaders, iconen, liturgie en last but not least de situatie van oosterse christenen. Dat daarbij de christenen van het Midden-Oosten extra voor het voetlicht kwamen, spreekt vanzelf. Het was immers de tijd van de rooms-katholieke bisschoppensynode over het Midden-Oosten, van de aanslagen op kerken in Irak en Egypte en van de volksprotesten en -opstanden in landen met christelijke minderheden als Egypte, Jordanië en Syrië. Redactieleden van Pokrof waren ook bij evenementen in verband met oosters christendom, zoals Paul Brenninkmeijer op de studiedag van de Orthodox Peace Fellowship op 23 oktober 2010 te Amsterdam (waarover hij schreef in Pokrof 2010, 5 blz 8-9).

4.3 Websites

Door de vereniging werden tot vorig jaar twee websites onderhouden: www.oecumene.nl en www.chartaoecumenica.nl. De websites werden ontworpen door de medewerker communicatie en voorlichting. Ten gevolge van de bezuinigingen is deze functie komen te vervallen. Het beheer van de websites is overgenomen door de andere medewerkers.

Op de website www.oecumene.nl worden de activiteiten van de Vereniging aangekondigd. Ook heeft de website de functie om de diverse publicaties van de Vereniging digitaal beschikbaar te stellen.

De website www.chartaoecumenica.nl werd enkele jaren geleden ontwikkeld ten behoeve van de uitwisseling met lokale groepen en raden van kerken over de toepassing van de Charta Oecumenica. Omdat de site nauwelijks werd geraadpleegd en niet meer werd vernieuwd is besloten om deze op te heffen.

4.4 Elektronische nieuwsbrief

Helaas kwam in het afgelopen werkjaar voorlopig ook een einde aan de elektronische nieuwsbrief die jarenlang maandelijks werd gepubliceerd door de medewerker communicatie en voorlichting. Het voornemen is om deze uitgave in 2012 opnieuw op te starten.

4.5 Perspectief. Digitaal Oecumenisch Theologisch Tijdschrift

Het tijdschrift Perspectief verschijnt vier maal per jaar. De redactie wordt gevormd door dhr. E. Roovers en drs. G. van Dartel. Perspectief is gratis beschikbaar op de website van de Vereniging en wordt per e-mail verzonden aan 208 abonnees.

In het verslagjaar werden vier nummers uitgebracht. In het september was onder andere aandacht voor het 100 jarig jubileum van de Wereldzendingconferentie van Edinburgh. Jacques Matthey, een missioloog die jarenlang voor de Wereldraad van Kerken werkte, gaf zijn visie op 100 jaar zendingsgeschiedenis. In dit nummer ook een interview met de nieuwe voorzitter van de pauselijke Raad voor de Eenheid, mgr. Kurt Koch en een recensie van de biografie over Lambert Beaudoin, de stichter van Chevetogne.

Het decembernummer opende met een in memoriam over Anton Houtepen en de teksten van de studiedag over Taizé en oecumene. Verder bevat het nummer een artikel van ds. John Boon over zijn ervaringen in de oecumenische gemeenschap De Merenwijk, twee bijdragen van G. ten Berge en W. van Saane over de problematiek van christenen in het Midden Oosten en een meditatieve tekst van L. van Leijssen over het Armeense kerst- en epifaniefeest.

In maart 2011 werden de lezingen gepubliceerd van de studiedag die de Katholieke Nationale Commissie voor Oecumene van de Belgische Bisschoppenconferentie in november 2010 wijdde aan de band tussen geloof en sa-

crament in de christelijke initiatie.

Het nummer van juni 2011 opende met een essay van de Vlaamse Oecumenicus prof. dr. J. Vercruysse, die terugblikkend op zijn jarenlange inzet, nog eens kernachtig onder woorden brengt waar het in de oecumenische beweging om gaat. Verder werden in dit nummer de bijdragen gepubliceerd van het symposium op 15 maart 2011 aan de Faculteit Katholieke Theologie bij gelegenheid van de presentatie van het boek van dr. T. van Eijk over de Eucharistie.

4.6 Oecumene Online

Bij het forum Oecumene Online zijn 87 leden aangesloten. Het functioneert als een netwerk voor de uitwisseling van standpunten en ideeën over actuele ontwikkelingen op oecumenisch gebied.

De voorzitter van de vereniging, H. van Doorn, treedt op als beheerder van dit open netwerk.

5 BESTUURSZAKEN

5.1 In memoriam

Op 22 augustus 2010 overleed op 72-jarige leeftijd bestuurslid dr. Piet Al o.praem. De norbertijn P. Al heeft zich zijn hele leven ingezet voor de eenheid van de christenen. In het in Pokrof 57(2010)5 gepubliceerde in memoriam omschreef bestuurslid drs. T. Sip hem als 'irenische en bedachtzame man'. Vanaf 1968 maakte hij deel uit van het bestuur van het Apostolaat voor de Oosterse Kerken. Hij was vooral bekend als voorganger in de Byzantijnse liturgie.

Op 11 december 2010 overleed prof. dr. Anton Houtepen, de meest prominente oecumenicus van ons land. Zijn levenslange inzet voor de oecumenische samenwerking in Nederland begon in Breda waar hij in de ja-

ren zestig de bisschoppelijk gedelegeerde voor de oecumene werd. Vanaf die tijd was hij als bestuurslid betrokken bij de St. Willibrordvereniging waarin hij tot het midden van de jaren tachtig een grote rol speelde. Als hoogleraar Oecumenica bleef hij betrokken bij de praktische oecumene. In Overeen (april 2011) en Pokrof 58(2011)² werd met grote waardering over zijn persoon en werk voor de oecumenische beweging geschreven.

5.2 Beleidsplan 2012 - 2016

Op de laatste algemene ledenvergadering zegde het bestuur toe om aan de ledenvergadering in 2011 een toekomstperspectief voor te leggen. Aan de ontwikkeling van een nieuw beleidsplan is dit jaar veel energie besteed. Het bestuur heeft zich bezonnen op de inhoudelijke prioriteiten, de financiële kaders, de doelgroepen, de functie van het bestuur en de taken van de medewerkers. In de toekomstvisie wordt prioriteit gelegd bij het onderhouden en uitbouwen van een katholiek netwerk voor oecumenische dialoog en samenwerking. De vereniging wil nieuwe samenwerkingsverbanden aangaan met personen en instellingen die werkzaam zijn op cultureel en maatschappelijk gebied. Dat zal de zichtbaarheid en bekendheid van de vereniging ten goede komen. Netwerken en communicatie worden genoemd als de kerntaken van de vereniging in de komende jaren. Het werk op het gebied van oecumenische vorming zal zoveel mogelijk worden gecontinueerd. Opvallend in de beleidsnotitie is de grotere rol die het bestuur in het werk van de vereniging zal gaan spelen. Het financiële perspectief van de vereniging is dankzij een projectsubsidie voor de komende jaren verbeterd.

5.3 Samenstelling bestuur

Op 29 oktober 2010 nam het bestuur afscheid van drs. H. Berflo. H. Berflo trad in 1980 toe tot het bestuur als gedelegeerde van het bisdom Breda. Hij volgde in 1989 ds. N. van den Akker op als penningmeester. De laatste

mw. C. van den Heuvel- van Maarseveen

jaren was hij tevens de diocesane vertegenwoordiger van het bisdom Rotterdam. Voorzitter H. van Doorn bedankte H. Berflo voor zijn jarenlange inzet voor de vereniging. Als penningmeester, maar ook als pleitzorger van praktische oecumene in de beide bisdommen waar hij gewerkt heeft.

Het bestuur nam tevens afscheid van mw. mr. A.-M. Willebrands die zich niet meer beschikbaar stelde voor een nieuwe bestuurstermijn.

Op voorstel van het bestuur werd prof. dr. A. Scheer herkozen als bestuurslid. In het bestuur behartigt A. Scheer het werkveld Oosters Christendom.

De ledenvergadering stemde ook in met de benoeming van mw. C. van den Heuvel- van Maarseveen tot be-

stuurslid. Zij is van beroep accountant en al vele jaren actief in het kerkelijk werk in Utrecht. In het bestuur neemt zij de taak van penningmeester over van drs. H. Berflo.

5.4 In gesprek met de bisdomstaven

Voorzitter H. van Doorn en secretaris G. van Dartel voerden gesprekken met de zeven bisdomstaven. Ten behoeve van de gesprekken werd een notitie opgesteld over het doel en de activiteiten van de vereniging. Door middel van deze gesprekken wilde het bestuur in beeld krijgen hoe het werk van de vereniging op het niveau van de bisdommen wordt gewaardeerd en welke mogelijkheden er voor de vereniging zijn om beter aan te sluiten bij de vragen op oecumenisch gebied in ieder bisdom.

De gesprekken met de bisdommen zijn in een prettige sfeer verlopen. De situatie van de oecumenische samenwerking verschilt per bisdom, maar staat in ieder bisdom op de agenda. Het werk van de vereniging wordt door alle bisdommen gewaardeerd en er bestaat bereidheid om het oecumenisch werk van de vereniging via de bisdombladen onder de aandacht te brengen. Uit de gesprekken werd duidelijk dat vormen van grens overschrijdende oecumene in alle bisdommen soms tot ophef leiden wat vooral binnen de katholieke gemeenschap spanningen ten gevolge heeft. De kansen voor oecumene liggen vooral op de terreinen van diaconie en vorming.

5.5 Vertegenwoordigingen

Eind oktober bezocht paus Shenouda III de Koptische Kerk in Nederland. Een delegatie van de vereniging o.l.v. voorzitter H. van Doorn was aanwezig bij de ontmoeting met paus Shenouda in Amsterdam op 25 oktober.

Prof. dr. A. Scheer vertegenwoordigt de vereniging in het Byzantijns Netwerk dat de viering van de Byzantijnse li-

turgie binnen de Nederlandse kerkprovincie behartigt.

Prof. dr. A. Scheer vertegenwoordigt de vereniging bij de ronde tafelgesprekken, een initiatief van de Katholieke Raad voor Israël. Andere organisaties die hierin vertegenwoordigd zijn: Cordaid, Pax Christi-IKV, Ridders van het Heilig Graf. De gesprekken werden afgerond met een advies dat aan de Bisschoppenconferentie werd aangeboden.

Op 30 oktober 2010 vond de feestelijke opening plaats van Refo500 in de Grote Kerk van Gouda. drs. G. van Dartel was daarbij namens de vereniging aanwezig.

Van 26 tot 28 april vond de jaarlijkse oecumenische ontmoeting plaats van het bisdom 's-Hertogenbosch, de Protestantse Kerk van Brabant en Limburg en de Evangelische Kerk van Kurhessen-Waldeck. drs. T. Sip en drs. G. van Dartel maakten deel uit van de delegatie van het bisdom 's-Hertogenbosch

Bestuurslidmaatschappen drs. G. van Dartel: hoofdbestuur van het Instituut voor Oosters Christendom in Nijmegen, bestuur van de Stichting Communicantes in Nijmegen, bestuurscommissie Centrum voor Parochiespiritualiteit in Nijmegen, stichtingsraad Omroep Brabant.

6 PERSONELE AANGELEGENHEDEN

Eind oktober nam het bureau afscheid van mw. R. Spijkers-Eksteen. Mw. Eksteen trad in op 1 december 1990 in dienst van het Apostolaat voor de Oosterse Kerken. Na de fusie met de St. Willibrordvereniging heeft ze vanaf 2001 de financiële administratie van de Katholieke Vereniging voor Oecumene verzorgd. Deze taak werd overgenomen door mw. M. van Herp.

7 OVERZICHT VAN LEZINGEN EN ARTIKELEN

7.1 Drs. L. van Leijzen

7.1.1 Artikelen

- ‘De Kerk van Johannes?’ (Over oosters christendom als vermeend johanneïsch), in: OpenDeur. Oecumenisch maandblad, september 2010.
- ‘Biecht en vergeving in de protestantse en orthodoxe kerken’, in magazine ‘Tussen goed en kwaad’, Antwerpen 2010.
- ‘Armeense kerst en epifanie’, meditatie in Perspectief, december 2010.
- ‘Ethiopië en zijn Christendom’, in: Missie Wereldwijd, september-oktober 2010.
- ‘De Eritrees-orthodoxe Kerk. Een piepjonge eeuwenoude oosterse kerk’, in: Pokrof 2011-1, blz 15-18.
- ‘Vijf goede redenen waarom christenen in het Midden-Oosten moeten blijven. Bieden recente revoltes positieve kansen?’, in: Pokrof 2011-2, blz 13-16.
- ‘Iconentoonstelling Catharijneconvent. Een Ongekende Schoonheid uit Macedonië’, in: Pokrof 2011-2, blz 17-18.
- ‘De iconostase van de Russisch-Orthodoxe Tichelkerk. Vader Hildo Bos over nieuw interieur’, interview, in: Pokrof 2011-3, blz 3-6.
- ‘Transfiguratie. Omvorming in drievoud’, meditatie, in: Pokrof 2011-3, blz 16-18.
- ‘Shenouda III in Haarlem en Amsterdam. Koptisch-orthodoxe paus bezoekt Kopten in Nederland’, in: rkk.nl, 29 oktober 2010.
- ‘Niet-westerse ‘migrantenkerken’ in beeld gebracht’, in: rkk.nl, 17 december 2010.
- ‘Een Ongekende Schoonheid uit Macedonië. Iconentoonstelling Catharijneconvent Utrecht’, in: rkk.nl, 4 maart 2011.
- ‘Samen kerk, levend getuigenis. Zondag voor de oosterse Kerken’, in: rkk.nl, 6 mei 2011.

- ‘De Byzantijnse eredienst en zijn beeldkarakter. Liturgie als ‘icoon’, in: rkk.nl, 19 augustus 2011.
- ‘Icoon van vertrouwen. Christus en Menas’, in: Overeen, september 2010.
- ‘Samen kerk, levend getuigenis. Christenen in het Midden-Oosten’, in: Overeen, april 2011.
- ‘Vier vensters op het Midden-Oosten’, in: Overeen, april 2011.
- ‘Kopten kiezen voor positief denken. Project Zondag voor de oosterse Kerken’, in: Overeen, april 2011.
- ‘Pinksteren en de oosterse kerken’, op credible.nl, column voor christelijke jongerenwebsite, juni 2011.
- ‘Het Feest van Transfiguratie, 6 augustus, bij de oosterse christenen. Een toast op nieuw leven!’, op credible.nl, augustus 2011.

7.1.2 Cursussen, lezingen en interviews

30 september, 21 oktober, 18 november en 9 december: Bêt Drāshā. Oosters christelijk Leerhuis, ‘s-Hertogenbosch (coördinatie, inleidingen en gespreksleiding)

11 september 2010: Lezing ‘Ethiopië en zijn christendom. Heden en verleden van de Ethiopisch-Orthodoxe Kerk in vogelvlucht’, voor bijeenkomst Missio in kader van ‘Wereldmissiemaand Ethiopië’, Utrecht.

6 oktober: Lezing ‘Ethiopië en zijn christendom. Heden en verleden van de Ethiopisch-Orthodoxe Kerk in vogelvlucht’, in Protestantse kerk van Voorschoten.

12 februari 2011: Lezing ‘Oosterse Kerken, verleden en heden. Historische, spirituele en maatschappelijk-politieke aspecten’ m.n. over de situatie van de christenen in het Midden-Oosten en Egypte, voor Kritische Gemeente IJmond, Morgensterkerk te Heemskerk.

18 februari, 18 maart, 15 april en 20 mei: Didaskalón, leerhuis in Kasteel Hernen, inleidingen.

2 maart 2011: Lezing 'Oosterse Kerken en Oecumene' in het kader van basiscursus oecumene op uitnodiging van St. Janscentrum, bisdom 's-Hertogenbosch, in Johannes van Damascuskapel, 's-Hertogenbosch.

10 april: Lezing 'De icoon vóór de icoon. De Byzantijnse eredienst en zijn beeldkarakter' in Museum Catharijneconvent bij gelegenheid van de tentoonstelling Macedonische Ikonen.

10 mei: Lezing 'Liturgie als icoon. De Byzantijnse eredienst en zijn beeldkarakter' in Kasteel Hernen, open lezing bij gelegenheid van een icoonschildercursus, te Hernen (Wijchen).

16 mei: Interview met Leo van Leijssen i.v.m. Zondag voor de Oosterse Kerken 2011 (22 mei) over de situatie van de christenen in het Midden-Oosten, Radio Maria Nederland ('s-Hertogenbosch).

Drs. G. van Dartel

23 september: lezing voor de pastores van het vicariaat Utrecht over praktische oecumene en oecumenische vorming.

18 oktober: workshop over Johannes Paulus II en de Oosterse Kerken op het symposium over paus Johannes Paulus II georganiseerd door de Faculteit Katholieke Theologie in samenwerking met de seminarieopleidingen. Deze inleiding werd gepubliceerd in de bundel *De geestelijke erfenis van paus Johannes Paulus II*, Adelbert Denaux en Marcel Poorthuis (red.), *Theologische Perspectieven* nr. 6, 2VM 2011.

Januari – maart 2011: Op uitnodiging van het St. Janscentrum gaf G. van Dartel de basiscursus oecumene aan een groep cursisten die de opleiding tot pastoraal assistent volgen. Het betrof zes bijeenkomsten. Op een daarvan hield L. van Leijssen een inleiding over de Oosterse

Kerken; tijdens de laatste bijeenkomst werd een bezoek gebracht aan de Protestantse Gemeente van 's-Hertogenbosch

Februari – juni 2011: Cursus oecumene aan de priester- en diakenopleiding Bovendonk in Hoeven.

31 maart 2011: inleiding over de moed tot oecumene voor de gemeenschap van Chemin Neuf in Oosterhout.

8 BESTUUR EN COMMISSIES

Enkele cijfers (stand van zaken op 14 juli 2011)

Aantal leden: 1009

Aantal donateurs: 5903

Abonnees op Pokrof: 770

Abonnees op Perspectief: 208

Bestuur

H. van Doorn, voorzitter en gedelegeerde voor oecumene van het aartsbisdom Utrecht

Prof. dr. J. Peters sj., vice-voorzitter

Drs. H. Berflo, penningmeester en diocesaan vertegenwoordiger van het bisdom Rotterdam (tot 29-10-2010)

Mw. C. van den Heuvel- van Maarseveen, penningmeester m.i.v. 29-10-2010

Drs. G. van Dartel, ambtelijk secretaris en directeur van het bureau

Dr. D. Akerboom, lid DB

Prof. dr. A. Scheer, lid DB

Mw. dr. H. Arts - Honselaar

Dr. A. Brüning

Vic.-gen. mgr. drs. M. de Groot, gedelegeerde voor oecumene van het bisdom Haarlem - Amsterdam

Dr. B. Hegge, diocesaan vertegenwoordiger van het bisdom Roermond

Drs. R. Kuiper

Drs. T. Sip, diocesaan vertegenwoordiger van het bisdom 's-Hertogenbosch

Drs. R. van Uden, diocesaan vertegenwoordiger van het bisdom Breda

Vic.-gen. L. van Ulden o.f.m., gedelegeerde voor oecumene van het bisdom Groningen - Leeuwarden

Dr. C. van Vliet

Mw. drs. E. Rommens-Woertman

Adviseurs

Ds. G. van Pijkeren, adviseur namens de Protestantse Kerk in Nederland

Drs. P. Kohnen, adviseur namens het Secretariaat van het R.K. Kerkgenootschap

Staf en secretariaat

Drs. G. van Dartel, directeur (1 fte)

Mw. M. van Herp, secretaresse (0,4 fte)

Drs. L. van Leijsen, stafmedewerker Oosters Christendom (0,7 fte)

Redactie Perspectief

Dhr. E. Roovers

Drs. G. van Dartel

Redactie Pokrof

Drs. P. Baars

Prof. dr. W. van den Bercken

P. Brenninkmeijer

Dr. D. Bruinsma

Drs. G. van Dartel

Mw. drs. J. van Kessel

Drs. D. Langerhuizen, hoofdredacteur

Drs. L. van Leijsen, redactiesecretaris

Mw. prof. dr. H. Murre - van den Berg

Mw. dr. K. Tolstaja

Drs. H. Vogelaar

Werkgroep Refo500

Drs. G. van Dartel

Dr. A. van Eijk

Mgr. G. de Korte

Dr. H. Kronenburg

Drs. P. Kohnen

Drs. R. Kuiper

9 FINANCIËLE VERANTWOORDING

9.1 Jaarrekening 2010

	Begroting 2010	Exploitatie 2010	Begroting 2012
Baten	€	€	€
Contributies incl. bijdragen leden	40.000	24.813	20.000
Giften/legaten religieuzen	22.000	9.974	10.000
Giften/legaten vrienden van de oecumene	12.000	20.628	20.000
Verenigingsfonds	3.000		
Projectsubsidies	35.000	42.800	45.000
Zondag Oosterse Kerken	18.000	16.922	16.000
Bestemd resultaat Z.O.K.	- 7.000	- 4.411	- 5.000
Willibrordzondag	22.000	28.030	30.000
St. Willibrordapostolaat	7.000		
Abonnementen Pokrof	14.000	13.525	13.000
Cursussen en studiedagen	1.000	1.541	1.500
Honoraria staf	3.000	1.911	1.500
Verkopen	1.525	614	2.000
Doorberekende kosten		47	
Opbrengst beleggingen	20.000	45.220	20.000
Diversen			
Totaal Baten	191.525	201.614	174.000
Lasten			
Kosten Activiteiten*	36.000	39.556	36.000
Lonen en salarissen	106.500	105.123	106.000
Sociale lasten	22.000	23.791	23.000
Personeelskosten (arbo dienst, verzekering, overig)	6.500	4.375	4.500
Reiskosten	13.000	9.065	9.500
Huisvestingskosten	9.000	9.099	9.500
Kantoorkosten	4.000	5.304	5.000
Accountantskosten	4.000	4.704	4.500
Algemene kosten	3.000	3.793	3.500
Afschrijvingen	1.000	1.625	1.500
Totaal Lasten	205.000	206.435	203.000
Uitkomst financiële baten en lasten		463	
Bijzondere baten en lasten		333	
Mutatie voorziening personele lasten			
Resultaat	-/- 13.475	-/- 4.025	-/- 29.000

9.2. Beknopte Balans per 31-12-2010

Activa

	€
Materiële vaste activa	5.900
Financiële vaste activa	562.801
Kortlopende vorderingen	31.380
Liquide middelen	16.267
Totaal	616.348

Passiva

	€
Eigen vermogen	472.433
Voorzieningen	133.127
Kortlopende schulden	10.788
Totaal	616.348

Katholieke Vereniging voor Oecumene Athanasius en Willibrord

Biltstraat 121

3572 AP Utrecht

Telefoon 030 - 2326907

secretariaat@oecumene.nl

www.oecumene.nl

ING 801919

